

УДК 378.016:91

О. В. Кривенко

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ВНЗ

Кожен об'єкт на нашій планеті, кожне природне явище, процес виблискують численними гранями своєї глибинної суті. Побачити їх на уроках географії допомагають комп'ютерні технології, які просто увірвалися в сучасний освітній процес. Інформаційно-комунікаційні технології стали невід'ємною частиною освітнього середовища.

Про впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітню систему України та формування єдиного інформаційно-освітнього простору націлює Указ Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» №1497/2005, рішення колегії МОН України від 21.03.2008 р., наказ МОН України від 24.03.2009 р. №54 «Науково-методичні основи використання ІКТ у навчально-виховному процесі».

У науковій літературі висвітлено різні проблеми адаптації та використання ІКТ та мультимедіа в контексті шкільного навчання, методології і теорії комп'ютеризації освіти (В. Биков, В. Гузєєв, Ю. Жалдак, Ю. Жук, І. Захарова, О. Полат, С. Раков, А. Федоров). Не залишаються осторонь означеної проблеми й учені-методисти, які пропонують свої варіанти в системі інформатизації: О. Ісаєва, Ю. Ковбасенко, О. Куцевол, О. Пронкевич, А. Уліщенко, В. Шуляр.

У сучасній географічній освіті на перший план виходить завдання створення умов та ресурсного забезпечення для функціонування середовища, яке сприяє формуванню компетентності. Вирішити дане завдання можна, використавши сучасні освітні технології. Таким чином, однією з цілей географічної освіти є «навчити учнів працювати з різними джерелами географічної інформації» [3, с. 30 – 33].

Усвідомлюючи актуальність порушеної проблеми, метою нашої статті стало з'ясування можливостей використання ІКТ у процесі викладання географії у ВНЗ.

У контексті вивчення географії повинні широко використовуватися різні інформаційні ресурси, у тому числі і Інтернет. На жаль, далеко не кожен кабінет географії оснащений комп'ютерами і доступом до Інтернету, що, безперечно, знижує ефективність сучасного навчального процесу.

Застосування інформаційних комп'ютерних технологій на уроках географії не лише полегшує засвоєння навчального матеріалу, але й представляє нові можливості для розвитку творчих здібностей учнів:

- підвищує мотивацію до навчання;
- активізує пізнавальну діяльність;

- розвиває мислення і творчі здібності;
- формує активну життєву позицію в сучасному суспільстві.

Основними завданнями, які можуть бути реалізовані в процесі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, є:

- підвищення інтересу і мотивації учнів до предмету географія;
- посилення пізнавальної цінності занять за рахунок візуалізації природно-географічних процесів і явищ та ілюстрації географічних моделей розвитку;
- знайомство із сучасними ІКТ, спеціалізованими програмними продуктами;
- поліпшення ключових компетенцій учнів, як ефективних інструментів пізнання;
- придбання учнями практичних навичок отримання і обробки космічних знімків, що отримуються із супутників дистанційного зондування Землі в реальному часі;
- розвиток навичок самостійної роботи, проектно-дослідної діяльності і підготовка до подальшої професійної освіти;
- посилення виховної і освітньої ролі учителя.

Реалізація вищеназваних завдань дозволить реалізувати наступні цілі:

- підвищення якості освіти і рівня викладання предметів;
- реалізація індивідуального підходу до кожного учня;
- демонстрація методик, технологій навчання і виховання.

Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології на усіх етапах своєї професійної діяльності складає основу ІКТ-компетенції учителя.

Інформаційно-комунікаційна технологія (ІКТ) – це процес підготовки і передачі інформації учням, засобом здійснення якого є комп'ютер.

ІКТ-компетентність – не лише використання різних інформаційних інструментів (ІКТ-грамотність), але і ефективне застосування їх в педагогічній діяльності. [3, с. 151].

У складі ІКТ-компетенції учителя виділяють дві групи знань, умінь і досвіду практичного застосування.

Важливо розрізнити ІКТ-компетентність і ІКТ-грамотність.

ІКТ-грамотність – це уміння «натискати на кнопки», знання про те, що таке персональний комп'ютер, програмні продукти, комп'ютерні мережі (у тому числі Інтернет), які їх функції і можливості, а також обмеження, пов'язані з їх використанням.

Застосування інформаційних засобів у навчанні географії сприяє підвищенню ефективності учбового процесу, оптимізації діяльності учнів.

Використання інформаційних технологій формує безперервний пізнавальний інтерес у багатьох учнів, часто переходять в проектно-дослідну діяльність.

З впровадженням в освітній процес ІКТ з'являється нова можливість створення і використання картографічного матеріалу, коли карта моделюється прямо на уроці. Карта розвиває географічне мислення. Її не можна замінити ні текстом, ні живим словом.

В умовах інформатизації географічного утворення функції учителя все частіше виконує електронний тренажер. Окрім перевірки процес електронного контролю включає оцінку знань і умінь, фіксацію результатів, коригування помилок через комп'ютер. Від того, як організований контроль, багато в чому залежать результати навчання географії, сформованість основних ключових географічних компетенцій учнів.

Останнім часом з'являється все більше веб-ресурсів присвячених питанням освіти, у тому числі і по географічним дисциплінам. Основне значення освітніх веб-ресурсів полягає у безперервному спілкуванні, як із вчительським співтовариством, так і з учнями певного класу і іншими зацікавленими особами. Власний веб-сайт, при правильному його використанні, може стати майданчиком для обміну новими ідеями і методиками викладання окремих дисциплін, для показу своїх розробок і виставлення їх на суд широкої педагогічної громадськості [5].

У освітньому процесі є різноманітний набір інтерактивних засобів навчання. Серед них особливу роль займає використання на уроках географії інтерактивних карт. Під час роботи з інтерактивною картою учні сприймають інформацію одночасно і на зір, і на слух.

Важливою характеристикою електронних карт є наявність інформаційного блоку. Наприклад, інформаційний блок до фізичної карти світу містить відомості про найбільші форми рельєфу, моря, річки, озера, природні комплекси.

Географічні об'єкти, що вивчаються, такі, як гори і рівнини, моря і океани, промислові підприємства і сільськогосподарські угіддя, не можуть бути показані учням безпосередньо. Тому можна використовувати на уроці демонстраційні засоби: карти, анімації, відеозаписи, слайди – що сприяє формуванню у учнів образних представлень.

Інформаційно-комунікаційні технології в навчанні географії дозволяють кожному учневі використовувати новітні досягнення науки і техніки безпосередньо під час навчання і виконувати самостійну навчальну, науково-дослідну і проектну роботу, використовуючи спеціальне програмне забезпечення і устаткування.

Також, на уроках географії можна використовувати мультимедіа-технології. Їх використання на уроках географії дозволяє учням у яскравій, цікавій формі розглядати поняття і процеси, бачити географічні

об'єкти у відеороликах і на фотографіях, закріплювати матеріал в цікавій формі, що сприяє чіткому сприйняттю матеріалу по тій або іншій темі.

Вивчення навколишнього світу припускає не лише вивчення матеріалів підручника, але і спостереження, досліди, що проводяться за допомогою цифрових вимірювальних приладів, цифрового мікроскопа, цифрового фотоапарата і відеокамери. Спостереження і досліди фіксуються, їх результати узагальнюються і представляються в цифровому вигляді. Для обробки даних також потрібні комп'ютерні технології.

Дослідженнями встановлено, що основним джерелом пізнавального інтересу є процес зосередженої, поглибленої діяльності, спрямованої на рішення пізнавальної задачі. Комплексне застосування інтерактивних і аудіовізуальних засобів може стати засобом організації такої діяльності, допомагає підвищити наочність навчання. Принцип наочності можна розглядати як стимул в організації активної пізнавальної діяльності учнів при опорі на представлені в засобах наочності образи, моделі, знаки. Комплекс інтерактивних і аудіовізуальних засобів виступає як стимулятор, спонукаючий до пізнання, розвитку інтересу, уяви, що створює емоційну сферу навчання. Застосування комп'ютерної техніки на уроках дозволяє зробити заняття нетрадиційне, яскраве, насичене, призводить до необхідності переглянути різні способи подачі учбового матеріалу, передбачити різні підходи в навчанні географії. Комп'ютер на уроках при цьому можна використовувати з різними функціями:

- спосіб діагностування навчальних можливостей учнів;
- засіб навчання;
- джерело інформації, тренінговий пристрій;
- засіб контролю і оцінювання якості навчання.

З використанням інформаційно-комунікаційних технологій розширюється можливість і для викладачів і для учнів здійснювати оперативний доступ до різної інформації, її накопичення, тиражування.

Головна мета учителя географії – надати учневі можливість отримати глибокі і міцні знання з предмету. Але життя міняється так швидко, що, ні учитель, ні батьки, ні сам учень не в змозі передбачити які знання і уміння йому знадобляться в майбутньому, тому виникає необхідність в умінні навчатися і всебічно розвиватися впродовж усього життя. Саме тому головною метою стає – розвиток особистості учня на основі способів діяльності, замість стандартної передачі йому учителем певного багажу знань.

Необхідно постійно шукати можливості підтримки інтересу в самому змісті учбового матеріалу і у вдосконаленні методики викладання. Працюючи з різноманітними сайтами, учні можуть «подорожувати» по країнах світу, по межах водозбірних басейнів, заглянути в глибини Світового океану [2, с. 388].

Застосування ІКТ створює умови для самореалізації учнів, націлює їх на пошук шляхів оптимального рішення проблеми, розвиває у учнів

самостійність, творче відношення до справи, звичку до навчання упродовж усього життя. Використання ІКТ в учбовому процесі дозволяє формувати і розвивати ключові компетентності, підвищує результативність і якість освіти. [1, с. 75]. Важливо відмітити, що інформаційні технології повинні не замінити відомі педагогічні технології, а допомогти їм бути результативнішими. Сучасне персональне забезпечення для побудови багатофакторних моделей розвитку природних і соціально-економічних процесів створить у учнів уявлення про взаємозв'язок і взаємозалежність усіх сфер життя природи і суспільства. Отримані практичні навички самостійної роботи будуть затребувані як на інших предметах, так і в майбутньому професійному житті, в якому модернізація і впровадження інновацій грає ключову роль.

У результаті використання ІКТ технологій розвивається пізнавальна активність учнів на уроках географії, підвищується якість знань, відзначається ріст мотивації, участі в конкурсах, конференціях, фестивалях різного рівня, в проектній і дослідній діяльності

Таким чином, ІКТ в навчанні географії дозволяють кожному учневі використовувати новітні досягнення науки і техніки безпосередньо під час вивчення краєзнавчого матеріалу. А це, у свою чергу є дуже цікавим і корисним матеріалом для нашого подальшого дослідження та впровадження різноманітних форм і методів формування краєзнавчої компетентності майбутніх географів у ВНЗ.

Список використаної літератури

- 1. Баранов А. С.** Компьютерные технологии в школьной географии / А. С. Баранов, В. Г. Суслов, А. И. Шейнис. – М. : ГЕНЖЕР, 2004. – 80 с.
- 2. Душина И. В.** Методика обучения географии в общеобразовательных учреждениях / Под ред. И. В. Душиной. – М. : Дрофа, 2007. – 509 с.
- 3. Киямова И. Б.** Основные требования к отбору изображений Земли из космоса, для использования в процессе обучения географии / И. Б. Киямова // География в школе.– 2011. – № 4. – С. 30 – 33.
- 4. Крылов А. И.** Информационно-коммуникационная компетентность учителя географии как необходимое условие эффективной работы в современной школе / А. И. Крылов // География в современной школе. – М. : МИОО, 2009. – С. 149 – 161.
- 5. Шульгина О. В.** Инновационное развитие географии – вызовы современности / О. В. Шульгина // География и экология в школе XXI века. –2009. – № 3 – С. 35–40.
- 6. Интернет-ресурсы** в образовательном пространстве [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geo.metodist.ru>

Кривенко О. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання географії у ВНЗ

У статті розглянуто впровадження засобів нових інформаційних технологій в систему освіти. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в різні сфери діяльності людини сприяло

виникненню і розвитку глобального процесу інформатизації. Географія є однією з перших дисциплін, що активно відгукнулася на виклик інформатизації. Застосування інформаційних засобів у навчанні географії сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, оптимізації діяльності учнів. Комп'ютерні технології увійшли до географії, передусім через картографію. Нині в освітньому просторі є різноманітний набір інтерактивних засобів навчання географії. Використання ІКТ в учбовому процесі дозволяє формувати і розвивати ключові компетентності, підвищує результативність і якість освіти.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційна технологія, ІКТ-компетентність, ІКТ-грамотність.

Кривенко О. В. Использование информационно-коммуникативных технологий в процессе преподавания географии в вузе

В статье рассмотрено внедрение средств новых информационных технологий в систему образования. Внедрение информационно-коммуникативных технологий в разные сферы деятельности человека способствовало возникновению и развитию глобального процесса информатизации. География является одной из первых дисциплин, что активно отозвалась на вызов информатизации. Применение информационных средств в учебе географии способствует повышению эффективности учебного процесса, оптимизации деятельности учеников. Компьютерные технологии вошли в географию, прежде всего через картографию. В настоящее время в образовательном пространстве существует разнообразный набор интерактивных средств обучения географии. Использование ИКТ в учебном процессе позволяет формировать и развивать ключевые компетентности, повышает результативность и качество образования.

Ключевые слова: Информационно-коммуникативная технология, ИКТ-компетентность, ИКТ-грамотность.

Krivenko O. V. The Use of Informatively-communication Technologies is in the Process of Teaching of Geography in INSTITUTE of Higher

In the article introduction of facilities of new information technologies is considered in the system of education. Introduction of informatively-communicative technologies in the different spheres of activity of man assisted an origin and development of global process of informatization. Geography is one of the first disciplines, that actively responded to the call of informatization. Application of informative facilities in the studies of geography assists the increase of efficiency of educational process, optimization of activity of students. Computer technologies entered geography, foremost through a cartography. Presently there is a various kit of interactive resources of studies of geography in educational space. The use of

ІКТ in an educational process allows to form and develop key to the competence, promotes effectiveness and quality of education.

It is today difficult to present work of teacher of geography without the use of information technologies which allow by means of computer, different informative programs to build lessons, conduct extracurricular and extracurricular measures. It is necessary to own a teacher not only modern by methodologies but also new educational technologies, to communicate in one language with students and continuously ІКТ, that develop.

The use of informatively-computer technologies can allow geography to become the most modern, hi-tech and popular object and heave up the level of geographical education on high-quality other level. It will assist the professional orientation of students also, as acquaints them with the whole spectrum of modern professions. Application of ІКТ creates terms for self-realization of students, aims them at the search of ways of optimal decision of problem, develops independence for students, creative attitude toward business, habit to the studies during all life.

Key words: Information and communicative technologies, ICT-literacy, ICT-competence.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко С. В.

УДК 378.011.3-051

В. И. Лахмоткина

ПОСТАНОВКА ГОЛОСА И ТЕХНИКА РЕЧИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЯ

Человеческий голос представляет собой уникальное акустическое явление как анатомо-физиологически, так и социально. Анатомо-физиологически голос представляет собой сложный синхронизированный нервно-мышечный акт. В процессе образования голоса принимают участие многие органы и системы, что требует их нормального развития и функционирования. Состояние голоса, его сила, чистота оказывают существенное влияние на разборчивость, внятность, эмоциональную выразительность и даже семантическую структуру речи.

В современных социально-экономических условиях, как отмечают ряд исследователей И. Зарецкая, А. Бруссер, М. Оссовская [3], значительно расширился круг специалистов, для которых культура речевой деятельности профессионально необходима. В повседневной жизни речь настолько естественна и привычна человеку, что мы редко задумываемся над тем, правильно ли мы говорим, рационально ли